

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a deciziei,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

DECIZIE

CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATEA

Cererii nr. 28793/02
depusă de PARTIDUL POPULAR CREȘTIN DEMOCRAT
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită
la 22 martie 2005, în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI M. PELLONPÄÄ,

DI R. MARUSTE,

DI S. PAVLOVSKI,

DI J. BORREGO BORREGO,

DI J. ŠIKUTA, *judecători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii*,

Având în vedere cererea sus-menționată depusă la 8 iulie 2002,

Având în vedere observațiile prezentate de Guvernul pârât și
observațiile prezentate în răspuns de către reclamant,

În urma deliberării, decide următoarele:

ÎN FAPT

Reclamantul, Partidul Popular Creștin Democrat (în continuare,
„PPCD”), este un partid politic parlamentar de opoziție din Republica
Moldova. El a fost reprezentat în fața Curții de către dl Vitalie
Nagacevski și dl Vladislav Gribincea, care au acționat în numele

organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului” cu sediul la Chișinău. Guvernul pârât a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Contextul cauzei

Spre sfârșitul anului 2001, Guvernul Republicii Moldova a făcut publică intenția sa de a introduce în școli studiarea obligatorie a limbii ruse pentru copiii cu vârsta de șapte ani și mai mult.

Inițiativa de mai sus a generat critici vehemente din partea opoziției și a provocat dezbateri publice aprinse.

La 26 decembrie 2001, fracțiunea parlamentară a PPCD a informat Consiliul municipal despre intenția sa de a organiza o întâlnire cu alegătorii săi la 9 ianuarie 2002 în Piața Marii Adunări Naționale, în fața sediului Guvernului. El a declarat că întâlnirea cu alegătorii va viza introducerea studierii obligatorii a limbii ruse în școli și s-a bazat pe articolul 22 al Legii despre statutul deputatului în Parlament (a se vedea mai jos), care, potrivit PPCD, nu impune membrilor Parlamentului vreo obligație de a obține autorizație prealabilă pentru întâlnirile cu alegătorii lor.

2. Deciziile Consiliului municipal

Printr-o decizie din 3 ianuarie 2002, Consiliul municipal a calificat adunarea care urma să aibă loc la 9 ianuarie 2002 drept o „demonstrație” în sensul articolelor 4, 8, 12 și 13 ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor (a se vedea mai jos) și a autorizat fracțiunea parlamentară a PPCD să o desfășoare în Scuarul Operei Naționale. El nu a motivat în niciun fel schimbarea locului desfășurării adunării.

Mai târziu, la 23 ianuarie 2002, Consiliul municipal a adresat o scrisoare Ministerului Justiției, informându-l că exista o discrepanță între prevederile Legii despre statutul deputatului în Parlament și cele ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor și că el nu știa pe care dintre ele s-o aplice. El a declarat *inter alia* că existau mulți avocați cu renume care susțineau ideea că deputații PPCD aveau dreptul să organizeze întâlniri cu alegătorii lor în Piața Marii Adunări Naționale conform prevederilor articolelor 22 și 23 ale Legii despre statutul deputatului în Parlament, fără a avea nevoie de vreo autorizație. El a citat în acest sens opinia unui ombudsman, care considera că, deoarece articolul 23 al Legii despre statutul deputatului în Parlament proclama

dreptul deputaților de a cere la fața locului încetarea încălcării legii, deputații PPCD erau în drept să ceară încetarea pretinselor încălcări legate de introducerea studierii obligatorii a limbii ruse în fața sediului Guvernului, deoarece acesta era, de asemenea, sediul Ministerului Educației. Prin urmare, Consiliul municipal a cerut Ministerului Justiției să solicite Parlamentului o interpretare oficială a legislației în cauză.

La 26 ianuarie 2002, Consiliul municipal a emis o decizie, în care se prevedea *inter alia*:

„deoarece prevederile legislației interne și opiniile specialiștilor în drept sunt contradictorii în ceea ce privește demonstrațiile organizate de PPCD, având în vedere impactul social de proporții pe care l-ar putea avea o eventuală decizie în această privință și consecințele pe care aceasta le-ar putea cauza, Consiliul municipal a adresat oficial Ministerului Justiției o solicitare de a cere Parlamentului o interpretare urgentă și oficială a legislației pertinente.... Decizia Consiliului municipal din 3 ianuarie 2002 se suspendă până la interpretarea oficială dată de Parlament.”

3. Adunările desfășurate de deputații PPCD

Între timp, la 9 ianuarie 2002, fracțiunea parlamentară a PPCD a desfășurat o adunare în Piața Marii Adunări Naționale, în fața sediului Guvernului. De asemenea, ea a desfășurat adunări la 11, 13, 15, 16 și 17 ianuarie 2002.

4. Scrisoarea de avertizare emisă de Ministerul Justiției și răspunsul PPCD la aceasta

La 14 ianuarie 2002, Ministerul Justiției a emis o avertizare oficială PPCD în conformitate cu articolul 27 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice. El a afirmat *inter alia* că PPCD a încălcat prevederile articolului 6 al Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor prin organizarea demonstrațiilor în Piața Marii Adunări Naționale la 9, 10, 11 și 13 ianuarie 2002, în pofida autorizației Consiliului Municipal de a organiza o demonstrație doar la 9 ianuarie 2002 în Scuarul Operei Naționale. El a cerut încetarea imediată a acțiunilor pe care le considera ilegale și neconstituționale și care, după cum pretindea el, nu erau întâlniri cu alegătorii în sensul Legii despre statutul deputatului în Parlament, ci demonstrații care cădeau sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor. El i-a cerut PPCD o explicație scrisă în termen de trei zile și l-a prevenit că dacă nu se va conforma avertizării, ministerul va suspenda activitatea partidului în conformitate cu articolul 29 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice (a se vedea mai jos).

La 17 ianuarie 2002, președintele PPCD a adresat Ministerului Justiției o scrisoare în care a declarat că adunările nu au fost organizate de către PPCD, ci de membrii fracțiunii parlamentare și că, prin urmare,

nu trebuia pusă în discuție responsabilitatea partidului, ci a deputaților. El s-a bazat, de asemenea, pe articolul 22 al Legii despre statutul deputatului în Parlament, susținând că aceasta era o lege specială, aplicabilă întâlnirilor între deputați și alegători, în timp ce Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor era o lege generală. *In fine* el a afirmat că o eventuală suspendare a activității partidului ar constitui o măsură politică luată de Partidul Comunist în scopul reprimării opoziției.

5. Suspendarea activității PPCD

La 18 ianuarie 2002, Ministerul Justiției a emis o decizie prin care a dispus suspendarea activității PPCD timp de o lună, în conformitate cu articolul 29 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice.

Măsura a fost impusă pentru organizarea de către PPCD a demonstrațiilor neautorizate la 9, 10, 11, 13, 15, 16 și 17 ianuarie 2002.

Ministerul Justiției a respins argumentul liderului PPCD că acest lucru nu ținea de responsabilitatea partidului. El a declarat *inter alia* că adunările organizate de PPCD la datele de mai sus erau de fapt demonstrații, marșuri și manifestații și, prin urmare, cădeau sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, și nu a Legii despre statutul deputatului în Parlament, după cum pretindea PPCD.

Potrivit deciziei, PPCD a încălcat prevederile articolelor 5, 6, 7, 8, 9 și 11 ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor prin faptul că nu a obținut autorizație prealabilă de a desfășura demonstrații de la Consiliul municipal și că a blocat drumurile publice.

Participarea minorilor la demonstrațiile PPCD era contrară articolului 15 al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, articolului 13 (3) al Legii privind drepturile copilului și articolului 56 (g) al Legii învățământului (a se vedea mai jos).

Acțiunile PPCD au constituit, de asemenea, o încălcare a articolelor 27 și 29 ale Legii privind partidele și alte organizații social-politice (a se vedea mai jos), a articolului 15 (1) și (2) al Legii despre statutul deputatului în Parlament și a articolului 32 al Constituției (a se vedea mai jos). Folosirea unor sloganuri precum „*Mai bine mort decât comunist*” ar putea fi interpretată ca incitare la violență publică și ca un atentat la ordinea constituțională și de drept.

6. Procedurile împotriva suspendării activității partidului și revocarea suspendării

La 24 ianuarie 2002, PPCD a contestat decizia Ministerului Justiției, susținând *inter alia* că adunările reprezentau întâlniri cu alegătorii în sensul Legii despre statutul deputatului în Parlament, și nu adunări care

cădeau sub incidența Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor.

La 8 februarie 2002, Ministerul Justiției a emis o decizie prin care a revocat suspendarea activității PPCD. El a subliniat că PPCD a încălcat toate legile menționate în decizia din 18 ianuarie 2002 și că suspendarea a fost necesară și justificată. Totuși, datorită solicitării făcute de Secretarul General al Consiliului Europei, în temeiul articolului 52 al Convenției și având în vedere apropiatele alegeri locale, PPCD trebuia autorizat să-și reînceapă activitatea. Decizia din 8 februarie 2002 nu a anulat decizia din 18 ianuarie 2002.

La 7 martie 2002, Curtea de Apel i-a dat câștig de cauză Ministerului Justiției și a hotărât că decizia din 18 ianuarie 2002 a fost legală. Ea a respins argumentul PPCD că partidul nu putea fi responsabil pentru acțiunile membrilor săi, și anume ale fracțiunii parlamentare a PPCD. Ea a constatat că adunările organizate de PPCD erau de fapt demonstrații, întâlniri și marșuri, care cădeau sub incidența prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, și nu întâlniri cu alegătorii. Chiar dacă s-ar presupune că adunările au fost planificate ca întâlniri cu alegătorii, ele au fost transformate treptat în demonstrații. Prin urmare, PPCD avea nevoie de autorizație pentru a le organiza. De asemenea, ea a statuat că, în urma demonstrațiilor, compania de transport public a suferit pierderi în mărime de 12,133 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 1,050 euro (EUR) la acea dată). Participarea minorilor la demonstrațiile organizate de PPCD a constituit o violare a Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, a Legii privind drepturile copilului și a Legii învățământului.

PPCD a depus recurs împotriva acestei decizii la Curtea Supremă de Justiție, bazându-se *inter alia* pe articolele 10 și 11 ale Convenției.

La 17 mai 2002, un colegiu al Curții Supreme de Justiție a pronunțat decizia sa prin care a respins recursul depus de PPCD. El a reprodus argumentele Curții de Apel și a constatat *inter alia* că, deoarece demonstrațiile organizate de PPCD erau ilegale, sancțiunea care i-a fost aplicată nu a fost disproporțională. El a stabilit, de asemenea, că, în orice caz, decizia Ministerului Justiției nu a avut niciun efect negativ asupra PPCD, deoarece ea nu a fost executată, conturile PPCD nu au fost sechestrate, iar partidul a putut să-și continue activitatea în mod nestingherit.

7. Procedurile Guvernului pentru declararea adunărilor desfășurate de PPCD ilegale și dispunerea încetării lor

În ceea ce privește cererea din 23 ianuarie 2002, adresată de Primărie Ministerului Justiției pentru interpretarea legii, Ministerul Justiției nu a răspuns la ea și nici nu a adresat Parlamentului vreo solicitare. Totuși, la 21 februarie 2002, Guvernul a depus o cerere la Curtea Supremă de

Justiție, solicitând acesteia *inter alia* să declare ilegale demonstrațiile organizate de PPCD și să dispună încetarea lor.

La 25 februarie 2002, Curtea Supremă de Justiție a hotărât în favoarea Guvernului și a declarat adunările ilegale. Ea a statuat *inter alia* că:

„Chiar dacă s-ar admite că PPCD a avut inițial intenția de a organiza întâlniri cu alegătorii săi, aceste întâlniri s-au transformat mai târziu în demonstrații, marșuri, procesiuni și pichetări care cad sub incidența prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor. În aceste condiții, liderii PPCD trebuiau să se conformeze prevederilor Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor...”

Reclamanții au depus recurs.

La 15 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul, iar hotărârea din 25 februarie 2002 a devenit irevocabilă.

8. Înregistrarea video prezentată de Guvern

Guvernul a prezentat o înregistrare video cu imagini ale adunărilor desfășurate de deputații PPCD la 15, 16, 17 și 18 ianuarie 2002. Adunările se desfășurau în Piața Marii Adunări Naționale, într-o zonă pentru pietoni, în fața clădirii Guvernului. Numărul participanților părea să fie de câteva sute și includea persoane de diferite vârste, variind de la școlari la pensionari. Potrivit timpului afișat pe imagini, adunările începeau în jurul orei 13:00 și durau aproximativ două ore. Diferite personalități au ținut cuvântări critice la adresa Partidului Comunist de guvernământ, a Guvernului și politicii sale. Răsuna muzica și unii participanți dansau. Din înregistrarea video se pare că traficul nu era perturbat ca rezultat al adunărilor desfășurate la acele date și nu se vedeau semne de violență.

În comentariile sale cu privire la înregistrarea video, reprezentanții reclamantului au declarat că ea demonstrează caracterul pașnic al adunărilor.

B. Dreptul intern relevant

Constituția Republicii Moldova

Articolul 32

„(3) Sînt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Legea despre statutul deputatului în Parlament

Articolul 15

„(1) Deputatul este obligat să respecte cu strictețe Constituția, legile, normele etice și morale.

(2) Deputatul este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplul personal la întărirea disciplinei în stat, la îndeplinirea obligațiilor civice, la asigurarea drepturilor omului și la respectarea legislației.

(3) Cazurile de încălcare a eticii de deputat sunt examinate de Comisia juridică, pentru numiri și imunități.”

Articolul 22 (3) în vigoare în acea perioadă

„Autoritățile administrației publice locale acordă deputatului sprijinul necesar pentru organizarea lucrului cu alegătorii, oferă încăperi pentru întâlniri cu ei.”

La 26 iulie 2002, articolul 22 (3) a fost modificat, după cum urmează:

„Autoritățile administrației publice locale sînt obligate să acorde deputatului sprijinul necesar pentru organizarea lucrului cu alegătorii. În acest scop, ele asigură accesul în încăperi sau locuri publice, precum și echipamentul și informațiile necesare, anunță din timp alegătorii despre locul și timpul întâlnirii cu deputatul.”

La 26 iulie 2002, a fost introdus un nou articol, articolul 22/1:

„Deputatul are dreptul să organizeze mitinguri, demonstrații, manifestații, procesiuni și orice alte întruniri pașnice în condițiile Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor.”

Articolul 23

„(1) Deputatul ca reprezentant al puterii legislative supreme este în drept să ceară la fața locului încetarea încălcării legii...”

Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor

Articolul 5

„Întrunirile se pot desfășura numai după ce au fost declarate de către organizatori la primăriile orașenești (municipale), satești (comunale).”

Articolul 6

„(1) Întrunirile trebuie să se desfășoare în mod pașnic, fără nici un fel de arme, fiind asigurată protecția participanților și a mediului înconjurător, fără să împiedice folosirea normală a drumurilor publice, circulația rutieră, funcționarea unităților economice, fără a degenera în acțiuni violente care ar pune în primejdie ordinea publică, integritatea corporală și viața persoanelor, bunurile lor.”

La 26 iulie 2002, la acest articol a fost adăugată următoarea prevedere:

„(2) Se interzice implicarea elevilor de către cadrele didactice sau alte persoane încadrate în instituțiile școlare în desfășurarea întrunirilor neautorizate.”

Articolul 7

„Se sistează întrunirile la care se constată fapte sau acțiuni de:

- a) contestare sau defăimare a statului și poporului;
- b) îndemn la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă;

- c) incitare la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică;
- d) atentare la regimul constituțional.”

Articolul 8

„(1) Întrunirile se pot desfășura în piețe, străzi, parcuri, scuaruri și în alte locuri publice din municipii, orașe, comune, sate, precum și în localuri publice.

(2) Nu se admite desfășurarea întrunirilor în localurile autorităților publice, autorităților administrației publice locale, procuraturii, instanțelor judecătorești, în unități economice cu regim special de securitate a muncii sau cu pază armată.

(3) Sînt interzise întrunirile:

a) la o distanță mai mică de 50 de metri de sediul Parlamentului, reședința Președintelui Republicii Moldova, de sediul Guvernului, Curții Constituționale, Curții Supreme de Justiție;

b) la o distanță mai mică de 25 de metri de sediul organelor administrației publice centrale de specialitate, autorităților administrației publice locale, instanțelor judecătorești, procuraturii, poliției, instituțiilor penitenciare și de reabilitare socială, unităților și obiectivelor militare, de gări, aeroporturi, spitale, unități economice cu instalații, utilaje sau mașini având un grad ridicat de pericol în exploatare, instituții diplomatice.

(4) Accesul liber în sediul organelor și instituțiilor enumerate la alin. (3) este garantat.

(5) Autoritățile administrației publice locale, cu acordul organizatorilor întrunirilor, pot stabili pentru întruniri locuri sau localuri permanente, după caz.”

Articolul 9

„Timpul întrunirii este coordonat de organizatorul ei și de primăria orașului (municipiului), satului (comunei).”

Articolul 11

„(1) Organizatorul întrunirii va depune la primărie, cel mai târziu cu 15 zile înainte de data întrunirii, o declarație prealabilă, al cărei model este expus în anexă, ce face parte integrantă din prezenta lege.

(2) Declarația prealabilă trebuie să indice:

- a) denumirea organizatorului întrunirii, scopul întrunirii;
- b) data, ora la care începe întrunirea și ora la care se încheie;
- c) locul întrunirii, traseele spre el și de la el;
- d) forma desfășurării întrunirii;
- e) numărul aproximativ de participanți;
- f) persoanele împuternicite să asigure buna desfășurare a întrunirii și să răspundă de ea;
- g) serviciile pe care organizatorul întrunirii le solicită primăriei.

(3) Primăria, în cazuri justificate, poate să modifice, cu acordul organizatorului întrunirii, unele elemente din declarația prealabilă.”

Articolul 12

„(2) Primăria, în cadrul examinării declarației prealabile în ședință ordinară sau extraordinară, discută forma, timpul, locul și alte condiții de desfășurare a întrunirii și ia decizia respectivă.”

Legea privind partidele și alte organizații social-politice

Articolul 27

„...În cazul depistării în activitatea partidului sau altei organizații social-politice a unor încălcări ale normelor statutare și legale, Ministerul Justiției va avertiza în scris conducerea acesteia, solicitându-i să înlăture, în termenul stabilit, aceste încălcări.”

Articolul 29

„Ministerul Justiției va suspenda activitatea partidului sau a altei organizații social-politice în cazul în care acestea au încălcat Constituția sau prezenta lege sau nu au îndeplinit cerințele expuse în avertisment.”

La 21 noiembrie 2003, acest aliniat a fost modificat după cum urmează:

„Ministerul Justiției va suspenda activitatea partidului sau a altei organizații social-politice în cazul în care acestea au încălcat Constituția.

În acest caz Ministerul Justiției va informa în scris organele de conducere ale partidului respectiv indicând încălcările prevederilor legii și stabilind termenul pentru înlăturarea lor.

În perioada campaniilor electorale activitatea partidelor și altor organizații social-politice poate fi suspendată numai de către Curtea Supremă de Justiție.

În timpul suspendării activității partidului sau a altei organizații social-politice, acestora li se interzice să se folosească de mijloacele de informare în masă, să facă propagandă și agitație, să efectueze operațiuni bancare sau alte operațiuni legate de bunuri, precum și să participe la alegeri.

După înlăturarea contravențiilor, partidul, altă organizație social-politică informează despre aceasta Ministerul Justiției, care în termen de 5 zile, autorizează reluarea activității partidului, altei organizații social-politice.

Activitatea partidului sau a altei organizații social-politice poate fi suspendată pe un termen de până la șase luni. În cazul în care nu se vor înlătura încălcările prevederii legii sau pe parcursul unui an, din ziua suspendării, se comit din nou încălcări ale legii, activitatea se suspendă pentru un an de zile.”

Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989

Articolul 15

„1. Statele părți vor recunoaște drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de reuniune pașnică.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate fi obiect decât al acelor limitări care sunt prevăzute de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul

securității naționale, al siguranței publice sau al ordinii publice, sau pentru a proteja sănătatea sau moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora.”

Legea privind drepturile copilului

Articolul 13

„(1) Copiii au dreptul să se asocieze în organizații obștești în conformitate cu legislația.

(2) Statul acordă ajutor material organizațiilor obștești ale copiilor, pune la dispoziția lor localuri, le acordă înlesniri fiscale.

(3) Se interzice implicarea copiilor în activitatea politică și asocierea lor în partide politice.”

Legea învățământului

Articolul 56

„Cadrele didactice sînt obligate:

...

g) să nu implice elevii în acțiuni de stradă (mitinguri, demonstrații pichetări etc.).”

Codul cu privire la contravențiile administrative

Articolul 174/1

„(2) Organizarea și desfășurarea întrunirii fără avizarea primăriei sau fără autorizația ei, precum și încălcarea condițiilor (forma, locul, timpul) desfășurării întrunirii, indicate în autorizație, - atrage după sine aplicarea unei amenzi organizatorilor (conducătorilor) întrunirii în mărime de la douăzeci și cinci la cincizeci de salarii minime....

(4) Participarea activă la întrunirea desfășurată în condițiile alineatului 2 din prezentul articol atrage după sine aplicarea unei amenzi în mărime de la zece la cincisprezece salarii minime.”

La 26 iulie 2002, a fost introdusă următoarea prevedere în cod:

„(7) Antrenarea copiilor în întruniri, desfășurate în condițiile alineatului 2 din prezentul articol, atrage după sine aplicarea unei amenzi în mărime de la zece la douăzeci salarii minime.”

PRETENȚII

1. Reclamantul pretinde, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că el nu a avut un proces echitabil și că procedurile au fost nerezonabil de lungi.

2. Reclamantul pretinde, în temeiul articolului 10 al Convenției, că el a fost sancționat pentru exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare în timpul întâlnirilor.

3. Reclamantul pretinde, în temeiul articolului 11 al Convenției, că el a fost sancționat pentru exercitarea dreptului său la libertatea de întrunire pentru a protesta împotriva politicii Guvernului. De asemenea, el declară că suspendarea temporară a constituit o încălcare a libertății sale de asociere.

4. Reclamantul pretinde, în temeiul articolului 1 Protocolul nr. 1 la Convenție, că pe durata suspendării sale el a fost împiedicat să folosească bunurile și conturile sale bancare.

ÎN DREPT

A. Obiecția Guvernului

Guvernul a declarat că reclamantul nu s-a conformat deciziei Ministerului Justiției din 18 ianuarie 2002 și chiar a continuat să desfășoare demonstrații ilegale. Decizia Ministerului Justiției nu a afectat în niciun fel situația reclamantului, deoarece conturile sale bancare nu au fost sechestrate și el a continuat să dețină controlul asupra bunurilor sale. Prin urmare, suspendarea temporară nu a avut nicio consecință politică sau legală, iar reclamantul nu poate pretinde că este victimă în sensul articolului 34 al Convenției. Mai mult, decizia Ministerului Justiției din 8 februarie 2002, care a revocat suspendarea temporară, a redresat poziția reclamantului înainte ca cererea să fie depusă la Curte. Prin urmare, chiar asumând că PPCD a fost victimă, el și-a pierdut acest statut după 8 februarie 2002.

Reclamantul a susținut că pentru calificarea PPCD ca victimă, nu este necesar ca membrii săi să fie arestați, iar conturile sale bancare și bunurile sale să fie sechestrate. Potrivit reclamantului, suspendarea temporară a avut un alt scop, și anume de a intimida și descuraja membrii și susținătorii partidului de a-și exprima liber ideile și de a-și exercita libertatea lor de întrunire. De asemenea, ea a avut scopul de a defăima partidul. Prin urmare, reclamantul consideră că el a avut calitatea de victimă între 18 ianuarie 2002 și 8 februarie 2002.

În continuare, reclamantul a declarat că el niciodată nu și-a pierdut acest statut, deoarece decizia Ministerului Justiției din 18 ianuarie 2002 nu a fost niciodată anulată. Decizia din 8 februarie 2002 nu a anulat-o pe aceasta, ci doar a permis PPCD să-și reînceapă activitatea, fără a recunoaște că a existat vreo încălcare a drepturilor sale garantate de Convenție și reiterând legalitatea deciziei din 18 ianuarie 2002. Mai

mult, decizia din 8 februarie 2002 nu putea să aibă niciun efect, deoarece, conform articolului 29 al Legii privind partidele și alte organizații social-politice, doar Curtea Supremă de Justiție putea suspenda activitatea partidelor politice în timpul campaniei electorale, iar campania a început oficial la 5 februarie 2002.

Mai mult, reclamantul a declarat că pretențiile sale în temeiul articolului 10 și articolului 11 ale Convenției nu se limitează la decizia Ministerului Justiției din 18 ianuarie 2002, dar se referă, de asemenea, și la procedurile judiciare ulterioare, care s-au sfârșit cu hotărârile Curții de Apel și ale Curții Supreme de Justiție din 7 martie 2002 și, respectiv, din 17 mai 2002.

Reclamantul a conchis că, deoarece statul nu a recunoscut existența unei încălcări și nici nu a oferit o redresare adecvată, PPCD a avut și continuă să aibă statut de victimă.

Curtea reiterează că termenul „victimă” din articolul 34 se referă la persoana direct afectată de acțiunea sau omisiunea în cauză, iar existența unei violări este posibilă chiar și în absența unui prejudiciu, prejudiciul fiind relevant doar în contextul articolului 41 (a se vedea, *inter alia*, *Walston v. Norway*, nr. 37372/97, § 58, 3 iunie 2003; *Eckle v. Germany*, hotărâre din 15 iulie 1982, Seria A nr. 51, § 66; *Adolf v. Austria*, hotărâre din 26 martie 1982, Seria A nr. 49, § 37).

Este adevărat că conturile și bunurile reclamantului nu au fost sechestrate. Totuși, în perioada suspendării, exista riscul ca conturile și bunurile partidului să fie sechestrate. Mai mult, nu poate să nu fie luat în considerație faptul că suspendarea a avut un „efect de descurajare” asupra libertății partidului de a-și exercita libertatea de exprimare și de a-și atinge scopurile sale politice.

În ceea ce privește declarația Guvernului că reclamantul, în orice caz, și-a pierdut calitatea de victimă după ce suspendarea a fost revocată la 8 februarie 2002, Curtea reiterează că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut violarea, expres sau în substanță, și au oferit o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea, *inter alia*, *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 47, ECHR 2004-...; *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI). În această cauză, Curtea notează că autoritățile naționale nu au recunoscut pretinsa încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție prin decizia Ministerului Justiției din 18 ianuarie 2002 și nici nu au oferit o redresare pentru încălcarea respectivă. Dimpotrivă, în decizia sa din 8 februarie 2002, Ministerul Justiției a confirmat legalitatea acesteia, iar mai târziu, Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție au validat-o prin hotărârile lor din 7 martie 2002 și, respectiv, 17 mai 2002.

În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul poate pretinde că este victimă a unei violări a articolului 10 al Convenției și a articolului 11 al Convenției.

B. Pretinsa violare a articolelor 10 și 11 ale Convenției

Reclamantul pretinde că suspendarea temporară a constituit o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare garantat de articolul 10 al Convenției și a dreptului său la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere garantat de articolul 11 al Convenției.

Prevederile invocate de reclamant sunt următoarele :

Articolul 10 al Convenției

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. ...

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Articolul 11 al Convenției

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.”

Guvernul a susținut că articolul 11 nu este aplicabil în această cauză, deoarece adunările organizate de PPCD la 9, 10, 11, 13, 15, 16 și 17 ianuarie 2002 nu au fost pașnice și nu au fost autorizate în conformitate cu legea.

PPCD a încălcat prevederile articolelor 5 și 6 ale Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, ale articolelor 13 și 15 ale Legii privind drepturile copilului și ale articolului 56 al Legii învățământului.

Adunările organizate de PPCD nu puteau fi considerate întâlniri cu alegătorii, deoarece la ele participau minori, iar, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, minorii nu pot vota și, prin urmare, nu pot fi considerați alegători. Mai mult, în conformitate cu legislația Republicii

Moldova, implicarea minorilor în activități politice este considerată ilegală.

Măsura a fost, de asemenea, aplicată reclamantului și pentru nerespectarea termenului la care trebuia să răspundă la avertizarea oficială a Ministerului Justiției din 14 ianuarie 2002.

Printr-o decizie a Consiliului municipal, reclamantul a fost autorizat să organizeze o adunare la 9 ianuarie 2002 în Scuarul Operei Naționale, care este un loc public, deoarece este localizat la o distanță de câteva sute de metri de Piața Marii Adunări Naționale și de sediile Guvernului, al Președinției și al Parlamentului Republicii Moldova.

Totuși, reclamantul nu a respectat decizia Consiliului municipal. Mai mult, reclamantul nu a contestat niciodată această decizie în instanța de judecată.

Reclamantul nu s-a conformat niciodată măsurii aplicate și și-a continuat activitatea și adunările sale interzise. Prin urmare, Guvernul nu a abuzat de marja sa de apreciere și a impus partidului o sancțiune legitimă, care a fost proporțională cu scopul legitim urmărit.

Potrivit reclamantului, adunările PPCD au fost în întregime pașnice. Caracterul lor pașnic este confirmat și de înregistrarea video transmisă de Guvern.

Reclamantul a declarat că a existat o ingerință în drepturile sale garantate de articolele 10 și 11 ale Convenției.

Ingerința a fost bazată pe Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, pe Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, pe Legea învățământului și pe Legea privind drepturile copilului. Toate legile în cauză erau accesibile, deoarece ele au fost publicate în Monitorul Oficial. Totuși, ele nu au corespuns cerinței cu privire la „previzibilitate”.

Incertitudinea cu privire la aplicabilitatea Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor, adunărilor organizate de PPCD este dovedită și de faptul că Consiliul municipal nu a știut dacă ea era sau nu aplicabilă și a cerut Ministerului Justiției să solicite Parlamentului interpretarea oficială. În aceste circumstanțe, legea nu poate fi considerată previzibilă.

În ceea ce privește articolul 15 al Convenției cu privire la drepturile copilului, ea prevede drepturile copiilor la libertatea de întrunire și asociere.

Mai mult, articolele 12 și 13 ale Convenției garantează dreptul copiilor la libertatea de exprimare. Trebuie, de asemenea, notat faptul că, fiind un tratat internațional, doar Statele semnatare pot fi responsabile în temeiul prevederilor lor, și nu partidele politice.

În ceea ce privește articolul 13 al Legii învățământului, interpretarea dată de Guvern termenului de „activitate politică” este prea largă și nu

poate fi privită ca impunând obligația de a nu permite copiilor să ia parte la adunări la care sunt discutate chestiuni de interes vital pentru ei.

Mai mult, o interdicție totală a prezenței minorilor la astfel de adunări ar fi nejustificată într-o societate democratică.

Argumentul Guvernului că adunările în cauză nu ar putea fi considerate întâlniri cu alegătorii deoarece au fost implicați minori nu este valid, deoarece minorii sunt potențiali alegători. În orice caz, copii care au venit la întâlnirile PPCD își însoțeau părinții, iar Guvernul trebuia să-i sancționeze pe părinții acestora, și nu pe PPCD.

În ceea ce privește articolul 56 al Legii învățământului, acesta este adresat doar învățătorilor, partidele politice neputând fi responsabile în baza acestuia.

Potrivit reclamantului, ingerința nu a urmărit niciunul din scopurile legitime prevăzute de articolul 10 § 2 și articolul 11 § 2 ale Convenției și nu a fost necesară într-o societate democratică.

Liderul PPCD a răspuns avertizării oficiale a Ministerului Justiției în termenul prevăzut în avertizare. Contrar constatărilor Ministerului Justiției din decizia sa din 18 ianuarie 2002, limbajul folosit la adunările PPCD nu putea fi calificat ca incitare la violență publică și ca un atentat la ordinea constituțională și de drept. Nu a fost prezentat niciun argument cu privire la necesitatea de a aplica o sancțiune atât de gravă. Activitatea partidului a fost suspendată pentru treizeci de zile, perioadă în care a existat riscul ca conturile sale bancare și toate bunurile sale să fie sechestrate. Partidul nu a avut dreptul să folosească ziarul său și să creeze agitație. Orice ziar care publica declarații făcute de partid putea fi închis la cererea Procurorului General în conformitate cu articolul 7 al Legii presei.

Argumentul că adunările PPCD au cauzat prejudicii materiale companiei de transport public din Chișinău prin blocarea drumurilor este nefundat, deoarece compania respectivă nu a pretins niciodată compensații de la PPCD.

În lumina observațiilor părților, Curtea consideră că această parte a cererii ridică chestiuni importante de fapt și de drept, care sunt de o astfel de complexitate, încât rezolvarea lor depinde de examinarea fondului. Prin urmare, ea nu poate fi considerată ca fiind vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și niciun alt temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit.

C. Pretinsa violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 Protocolul nr. 1 la Convenție

În cererea sa inițială, reclamantul a prezentat pretenții în temeiul articolelor 6 § 1 și 1 Protocolul nr. 1 la Convenție; totuși, în observațiile

sale cu privire la admisibilitate el a informat Curtea că nu mai dorește să-și mențină acele pretenții. Prin urmare, Curtea nu le va examina.

Din aceste motive, Curtea

Declară, cu majoritate de voturi, admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei, pretenția reclamantului cu privire la articolul 10 al Convenției;

Declară, în unanimitate, admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei, pretenția reclamantului cu privire la articolul 11 al Convenției;

Decide, în unanimitate, să nu examineze pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 Protocolul nr. 1 la Convenție.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte